

ELEKTRONIKUS IRATOK A VÁLLALKOZÁS ÉLETÉBEN

DR. KENYERES SÁNDOR

REGISZTRÁLT OKLEVELES ADÓSZAKÉRTŐ
IGAZSÁGÜGYI ADÓ- ÉS JÁRULÉKSZAKÉRTŐ
ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSSAL KAPCSOLATOS SZOLGÁLTATÁSI SZAKÉRTŐ

BEVEZETÉS

AZ IRATOK VILÁGA

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

AZ IRAT

Irat az emberi gondolatok, megnyilvánulások általánosan elfogadott jelekkel történő rögzítése

Szerv vagy személy tevékenysége során keletkezett, egységként kezelendő rögzített adat együttes, megjelenési formája tetszőleges lehet

Lénye a tartalom

Lehet köz- vagy magánirat; maradandó értékű vagy egyéb irat

Okirat joghatás kiváltásának céljára készített irat

Lehet köz- vagy magán okirat (teljes bizonyító erejű vagy egyszerű irat)

A számviteli iratok (bizonylatok) nem mindegyikét kell teljes bizonyító erejű magán okiratként elkészíteni!

A kereskedelmi számla magán okirat, és számviteli bizonylat is!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

IRATOKRA VONATKOZÓ FOGALMAK

- **Eredeti**
az irat a feltüntetett kiállítótól származik, az irat készítésekor a tartalma létrejön
több eredeti példány készíthető
 - **Kiadmány:** az eredeti okiratot kiállító hatóság által kiállított az eredeti tartalmat tartalmazó irat
 - **Másolat:** az eredeti irat egyik hiteles példánya, amelyet az első példánnyal azonos módon hitelesítettek
Készítés dátuma lehet későbbi is, a kiállító természetes személy is változhat: például jogi személy esetében
- **Módosított**
az irat a feltüntetett kiállítótól származik, az irat készítésekor létrejött tartalmat a kiállító megváltoztatta, és a változtatás ténye és tartalma az iratból kiderül.
- **Hamis**
az irat nem a feltüntetett kiállítótól származik
- **Hamisított**
az irat jelentős része a feltüntetett kiállítótól származik, tartalma utólag megváltoztatott akár a kiállító, akár más által

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

IRATOKRA VONATKOZÓ FOGALMAK

- **Származtatott** az eredeti iratból származtatott irat
- **Másolat** az eredeti iratról szöveg-azonos és alakhű formában, utólag készült irat
 - Hitelesített másolat
 - Hatósági (Közjegyző, Biróság, Közigazgatás)
 - Iratörző (gazdálkodó) szabályszerű záradékkal látja el
 - Egyszerű másolat
- **Kivonat** az eredeti irat kiállítója által az eredeti tartalmat részben tartalmazó irat
- **Fordítás** az eredeti okirat tartalmát más nyelven tartalmazó irat
 - Hiteles fordítás, csak az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda
 - Egyszerű fordítás
- **Átalakított (konvertált)**
Az irat tartalmának más megjelenítési formában történő előállítás
Például elektronikus adat konvertálása más formátumba

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

EGY KIS KITÉRŐ

KRIPTOLÓGIAI, MATEMATIKAI
TUDNIVALÓK

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

KRIPTOLÓGIA (TITKOSÍRÁS TAN)

Kriptográfia ↔ Kriptoanalízis

Rejtjelzés: nyílt közleményre alkalmazható visszaalakítható eljárás

Szimmetrikus eljárások (rejtés-megoldás azonos kulccsal)

KERCKHOFFS 1854, KOLMOGOROV 1936, SHANNON 1948

Elvileg fejthetetlen eljárás, a kulcs mérete legalább a nyílt mérete.

Aszimmetrikus eljárások (rejtés-megoldás eltérő kulccsal)

DIFFIE, HELLMANN 1976, RIVEST, SHAMIR, ADLEMAN (RSA), 1977

Elvileg fejthető, de algoritmus elméletileg nagy műveletszám kell ahhoz. Gyakorlatilag fejthetetlen. *A gyakorlat változó!*

P és **Q** elég nagy prímszámok (ma: nagyságrend 10^{300}) **N=P*Q** ismert
A feltörés egyenértékű az **N** szám szorzattá bontásával.

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ALGORITMUSELMÉLET

A számítógépek véges műveleti sebességűek

• Hagományos számítógép

- Szekvenciális, konkurens, párhuzamos számítások
- $v_{\text{hagományos}} \leq C_{\text{fény}} / d_{\text{atom}} = 2,8 * 10^{18}$ művelet/sec

• Kvantum számítógép

- Kvantumlogika, kvantumaritmetika
- $v_{\text{kvantum}} \leq \infty$ művelet/sec

A problémák műveletigénye a bemenő paraméter (**N**) függvénye

- Egyszerű probléma a függvény polinom $N \rightarrow N^3 + a*N^2 + b*N + c$
- Bonyolult probléma a függvény exponenciális $N \rightarrow a*3^N + b*2^N$
- Nagyon bonyolult probléma a függvény hiper-exponenciális $N \rightarrow a*N^N$

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

RSA KORLÁTAI

RSA elvileg fejthető. Nehéz és költséges nagy prímekeket találni is.

Feltörték:

1991: RSA-100 (100 jegyű) 2010: az RSA-768 (232 jegyű) változatát.

Biztonsági szempontból:

RSA-1024 (309 jegyű) kétséges, már új rendszerhez nem használható (2010.12.15)

RSA-2048 (617 jegyű) elfogadható.

Minden kommutatív struktúrán alapuló aszimmetrikus rendszer matematikailag egyenértékű (izomorf) az RSA rendszerrel, 1984

RSA a kvantumgépekkel is „gyorsan” feltörhető.

Jó hír, vannak alkalmas nem kommutatív rendszerek:

- Elliptikus függvények alkalmazása
- Hátizsák algoritmus

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

TÖMÖRÍTÉS, ALÁÍRÁS

Lenyomat [HASH] függvény

- Tetszőleges sorozatot képez le adott hosszúságúra
- Az eredményből nehéz következtetni az eredetire
- Az eredetiben közeli sorozatok értéke nem közeli

Léteznek ilyen függvények, sőt „szabványosítva” is vannak.

Például: `md5()`; `sha1()`

DIGITÁLIS ALÁÍRÁS KÉSZÍTÉS

- Lenyomat készítése az iratról
- Lenyomat rejtjelezése privát kulccsal

Az aláírás és az aláírandó együtt az aláírt irat. Ellenőrzése:

- Lenyomat készítése a megkapott iratról
- A megkapott aláírás megoldása a nyilvános kulccsal
- A két lenyomat összehasonlítása

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁS

JOGILAG SZABÁLYOZOTT DIGITÁLIS ALÁÍRÁS

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

JOGI MEGHATÁROZÁS

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁS

Az elektronikus dokumentumhoz azonosítás céljából logikailag hozzárendelt vagy azzal elválaszthatatlanul összekapcsolt elektronikus adat.

FOKOZOTT [ADVANCED]

- alkalmas az aláíró azonosítására [lehetéges álnév, és virtuális személy]
- egyedülállóan az aláíróhoz köthető
- kizárólag az aláíró befolyása alatt álló eszköz
- a dokumentum tartalmához olyan módon kapcsolódik, hogy minden - az aláírás elhelyezését követően a dokumentumon tett - módosítás érzékelhető.

MINŐSÍTETT [nemzeti terminológia]

- Az aláíró személyazonossága ellenőrizhető (=> csak természetes személy, de lehetséges álnév)
- Az aláírás biztonságos aláírás-létrehozó eszközzel készül
- hitelesítése céljából minősített tanúsítványt bocsátottak ki

SZEMÉLYAZONOSSÁGRA SZÓLÓ [gyakorlati terminológia]

- Az aláírásban tanúsított név karakterhelyesen egyezik az anyakönyvi névvel

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ALÁÍRÓ ESZKÖZÖK

ALÁÍRÁS LÉTREHOZÓ ESZKÖZ

hardver, illetve szoftver eszköz, melynek segítségével az aláíró az aláírás-létrehozó adatok felhasználásával az elektronikus aláírást létrehozza.

- **BIZTONSÁGOS ALÁÍRÁS LÉTREHOZÓ ESZKÖZ [BALE]**
 - aláírás létrehozó adat egyedi
 - titkossága kellően biztosított
 - az aláírás létrehozó adat nem rekonstruálható,
 - jogosulatlan felhasználókkal szembeni védhető
 - az aláírás nem hamisítható
 - csak a szükséges mértékben módosíthatják az e-iratot
 - nem akadályozhatják meg, hogy az aláíró a dokumentumot az aláírási eljárás előtt megjelenítse.

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSI SZOLGÁLTATÁSOK

- Aláíró eszköz készítés, bevizsgálás, tanúsítás
- Időbélyeg ellátás
- TANÚSÍTÁS
 - Eszköz tanúsítás
 - Aláírások tanúsítása
 - Személy és szerep tanúsítás
 - Aláírás érvényességének tanúsítása
 - Tanúsítvány visszavonások

A tanúsítási rendszer tanúsítási és visszavonási láncokból épül fel

Informatikai infrastruktúra része a gyökér (**ROOT**) tanúsító, ez közszolgálati feladat

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

SZEMÉLY ÉS SZEREP

- Személyazonosítás
 - Megfelelő közokirattal [személyi igazolvány]
 - Ismert személyek általi azonosítás
 - Ügyfélkapu [közigazgatás, kamara]
 - Tanúsítvány
- Szerep azonosítás
 - Szervezeti aláírás (szervezet neve + személy aláírása)
 - Nyilvános regiszterbe foglalt szerep [visszavonás]
 - Okiratba foglalt szerep [aláírási címpéldány]
 - Tanúsítvány

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ALÁÍRÁSI TANÚSÍTVÁNYOK

- Kiállító adatai
- Elektronikus aláírás technikai adatai
- Érvényesség ideje
- Tulajdonos adatai
 - Aláíró név (álnév-e)
 - Önálló vagy képviseleti aláírás-e
 - Képviselet neve

Minősített tanúsítvány esetén kötelező az aláíró személyazonosságát ellenőrizni!

Személyazonosságra szóló tanúsítvány

Lehet fokozott szintű is

- Aláírás nem szólhat álnévre
- Aláíró személyazonossága ellenőrzött
- Aláíró név karakterre megegyezik a személyazonosságát igazoló okmánybeli névvel

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

KÖZIGAZGATÁSI ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSOK

Állami Elektronikus Kézbizetési Szolgáltatón keresztül

- Közigazgatási hatóság: e-aláírás nélkül
- Ügyfél: e-aláírás nélkül, ügyfélkapun keresztül

Elektronikusan aláírt irattal

- **Ügyfél:** Legalább fokozott, személyazonosságra szóló tanúsítvány, álnév használat egyértelműsítve, BALE, visszavonási idő < 3 +1 óra, tanúsító magyar vagy EGT
- **Közigazgatási hatóság:** Hitelesítési rend a hatóság honlapján nyilvános!
 - Döntést tartalmazó irat (köztisztviselő): Legalább fokozott, személyazonosságra szóló tanúsítvány, álnév használat egyértelműsítve, BALE, visszavonási idő < 3 +1 óra, tanúsító magyar vagy EGT
 - Döntést nem tartalmazó irat, adatszolgáltatás: Fokozott, gépi aláírás, automatikus időbélyegzéssel, BALE, aláíró gép egyértelműen azonosítható

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

SZAKMAI ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSOK

Az aláíró tanúsítványban a jogállás feltüntetésre kerül

Bíró

- Legalább fokozott, személyazonosságra szóló, visszavonás azonnal - OIT

Igazságügyi alkalmazott

- Legalább fokozott, személyazonosságra szóló, visszavonás azonnal - OIT

Közjegyző

- Minősített, személyazonosságra szóló, visszavonási idő < 3 perc - Kamara

Ügyvéd

- Minősített, személyazonosságra szóló, visszavonási idő < 3 perc - Kamara

Végrehajtó

- Minősített, személyazonosságra szóló, visszavonási idő < 3 perc - Kamara

NINCS SZABÁLYOZÁSI

- Igazságügyi szakértő, Jogtanácsos, Szabadalmi ügyvivő
- Adótanácsadó, Könyvelő, Könyvvizsgáló

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁS SAJÁTOSSÁGAI

Elektronikus aláírási szolgáltató szükséges hozzá

A szolgáltatóknak hatósági vagy „kamara” felügyelet kell

Az elektronikus aláírás nem örök érvényű, időben korlátozott, ezért az aláírás ellenőrizhetőségéhez szükséges az aláírás idejének rögzítése.

Az elektronikus aláírásokat időközönként általában egy két év meg kell újítani. A kriptográfia frissítése miatt.

Az aláírás visszavonási információk általános esetben 1-2 napon belül elérhetőek a világháló minden pontján => aláírás ellenőrzésekor a visszavonási információkat ezután ismerhetjük.

Vannak aláírt irat protokollok, melyekben a kibocsátó csatolja az aláírás ellenőrzési és visszavonási információkat. Egyszerűbb a befogadó dolga.

A befogadó felelősségét az irat ellenőrzésért ez nem érinti!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

IRATOKRÓL KONKRÉTABBAN

IRATOK HITELESSÉGE, A TARTALOM SÉRTETLENSÉGE

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

MATERIÁLIS IRATOK

kézzelfogható hordozón

szabad szemmel, természetes fényben olvasható

Nem foglalkozunk: Tűkosírás, UV fényben olvasható, Mikró írás, Vakok írása

Hitelesítése aláírás

- Aláírás: a név minden karakterét tartalmazza, nem feltétlenül olvashatóan
- Kézjegy: nem minden karaktert tartalmaz a névből
- Egyéb jelek: például analfabéták ++ jele, stb.

Fajtai:

- Közokirat
- Magán okirat
 - Teljes bizonyító erejű magán okirat
 - Saját kézirásban a szöveg (blankettánál lényeges elemek)
 - Két tanú névvel lakcímmel
 - Gazdálkodó szervezet szervezetsterjedőn
 - Ügyvedői ellenjegyzés
 - Bíró, közjegyző által hitelesített aláírás
 - Egyszerű magán okirat (bizonyító erő megítélése szabadon mérlegelhető)

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

IMMATERIÁLIS IRATOK

- Infokommunikációs eszközzel készülnek
- Elsősorban adat együttes formájában léteznek
- Olvasásukhoz eszköz szükséges

Immateriális okirat ≠ dematerializált okirat

- Dematerializálás, materiális okirat jogszabály alapján történő átalakítása olyan rendszerré, amely az okiratban foglalt jog fennállását igazolja, nem feltétlen lesz belőle okirat!

Fajtái:

- Adatcseres folyamat [EDIFACT szabvány], hitelesítése EDI protokoll
- Adat együttes [fájl]
 - Fájlként továbbított, hozzáférhetővé tett, hitelesítése e-aláírással adat együttesenként
 - Fájlként tartósan elérhetővé tett, fájlok hitelesítésére nincs megkötés, kizárólag az egész tartósan elérhető állományt hitelesítik. [bankkivonat]
 - Adat tartalom kötelezően materializálendő, hitelesítése materiálistként [számítógéppel előállított számla]
 - Adat tartalom kötelezően materializálendő, de az előállított adat tartalom megőrizhető elektronikus formában hitelesítése e-aláírással [számítógéppel előállított számla gépen maradó adat együttese]

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

SZABÁLYOZÁS AZ IRATOKRÓL

- Jelenleg: sok jogszabály egyedileg határozza meg a materiális és immateriális iratokra vonatkozó szabályokat
- Tendencia: *TECHNOLÓGIA SEMLEGES* szabályozás: követelmények, elérendő cél megfogalmazása.
 - Felsorolás, hogy milyen technológiai megoldások felelnek meg ennek.

Számviteli törvény a bizonylatok hitelességnek biztosítását a kibocsátóra bizza, de megfelelő a készítő aláírása vagy e-irat estén a megfelelő e-aláírás.

Más megoldást lehet alkalmazni, de a hatóság ellenőrzéskor vitathatja. => Nem fogadja el hitelesnek a bizonylatot.

A liberalizált szabályozás fő célja, hogy a technológiai fejlődésnek ne legyen korlátja a merev jogi szabályozás!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

IRATOK KELETKEZÉSE

Az aláírt iratok elkészítési módjai

Hagyományos eszköz		Hagyományos aláírás	Hagyományos irat
Infokommunikációs eszköz	Nyomatás		
		Elektronikus aláírás	E- irat

A infokommunikációs eszközzel elkészített iratból lehet hagyományos (materiális) vagy elektronikus (immateriális) irat.

Egyidejűleg csak az egyik, ha mindkét formában előállították, két különböző irat keletkezik. Mindegyik önálló jogi életet élhet!

Ha az infokommunikációs eszközzel előállított adat együttesnek önálló jogi élete van, az minősül az eredeti iratnak, jogszabály ellenkező rendelkezésének hiányában. [például: számítógéppel előállított számla gépen maradó adat együttese]

© Dr. Kenyeres Sándor, 2010

ADAT ÉS META ADAT

Adat: az a tartalom amit az irat hordoz. Lényében független a hordozótól és a megjelenési formától.

- Absztrakt adat: megjelenési formától mentes tartalom
- Konkrét adat: ember számára értelmezhető adat

Meta adat: strukturált adatok a konkrét adatokról.

- Formai és tartalmi leíró meta adatok
- Adminisztratív meta adatok [származás]
- Technikai (strukturális) meta adatok [megjelenítés]
- Használattal kapcsolatos meta adatok [felhasználás módja]
- Megőrzéssel kapcsolatos meta adatok [idő, selejtezhetőség]

Többféle rendszer, például Dublin Core

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

GAZDÁLKODÓ SZERVEZET

GAZDÁLKODÓ SZERVEZET

- **Általában:** gazdasági társaság, (európai) szövetség, egyéni cég, egyéni vállalkozó, (európai gazdasági) egyesülés, európai részvénytársaság, az európai területi együttműködési csoportosulás, a vízgazdálkodási társulat, az erdőbirtokossági társulat, a végrehajtói iroda, lakásszövetkezet, leányvállalat, egyes jogi személyek vállalata, állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv
- **Gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataiban:** egyesület (társadalmi szerv, országos sportági szakszövetség), köztestület (kamara, hegyközség, MTA, stb.), alapítvány, állam, helyi önkormányzat, költségvetési szerv

NEM GAZDÁLKODÓ SZERVEZET

- **Magánszemély:** Egyéni ügyvéd, egyéni szabadalmi ügyvivő, közjegyző, önálló bírósági végrehajtó, mezőgazdasági őstermelő, magán-állatorvos
- **Személyegyesülés:** Polgári jogi társaság, építőközösség, társasház, tulajdonosi közösség, hasznosító közösség, együttműködő közösség
- **Jogi személy:** Ügyvédi iroda, szabadalmi ügyvivői iroda, egyház, egyházi jogi személy

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

IMMATERIÁLIS IRATBÓL MATERIÁLIS GAZDÁLKODÓ SZERVEZET

- Másolat készítés [*kizárólag saját készítésű vagy őrzött*]
 - Kinyomtatás
- Másolási záradék
 - Másolás adatainak [meta adatok] elhelyezése
 - Másolat azonosságának szabályszerű igazolása

Az eljárás

- a másolat azonosságát teljes bizonyítóerővel igazolja,
- a másolat bizonyítóereje legfeljebb teljes bizonyítóerejű magán okirat, de az eredeti okiratét nem haladhatja meg!

Számviteli nyilvántartásokban a polgári jogi jogviszonyok gazdasági eseményeinek tükrözése történik!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

MATERIÁLIS IRATBÓL IMMATERIÁLIS GAZDÁLKODÓ SZERVEZET

- **Másolat készítés** [*kizárólag saját készítésű vagy őrzött*]
 - Saját készítésű irat => képi vagy tartalmi másolat
 - Saját készítésű számviteli bizonylat => képi másolat
2007-től szinte minden irat, addig csak a ténylegesen a számviteli célra, adott formában készített
 - Őrzött, nem saját készítésű irat => képi másolat
- **Másolás adatainak [meta adatok] elhelyezése**
 - Másolás ideje, készítő szervezet és személy neve, másolatkészítési szabályzat neve, verziója
 - Másolt írt megnevezése: titkai méretek,
- **Másolatkészítés bizonyító ereje**
 - Polgári jogi irat:
 - Teljes: Személyazonosságra szóló minősített e-alírás + minősített időbélyeg
 - Elfogadható: Személyazonosságra szóló legalább fokozott e-alírás + minősített időbélyeg
 - Számviteli bizonylat:
 - Számvitelileg elfogadható: Személyazonosságra szóló legalább fokozott e-alírás + minősített időbélyeg

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

IRATOK CSATOLÁSA

- **Materiális irathoz materiális irat**
 - Egyik iratra elkészíteni a másikat
 - Mechanikai összefűzés
 - **Immateriális irathoz immateriális irat**
 - Iratok összerendezése egy adatállománnyá
 - Együttesen aláírni, időbélyegezni
 - **Materiális irathoz immateriális irat**
 - Immateriális iratot materiálissá alakítani [e-archívumból]
 - Az materiálisakat csatolni egymáshoz
 - **Immateriális irathoz materiális irat**
 - Materiális iratot immateriálissá alakítani [személyazonosságra szóló e-alírás]
 - Az immateriálisakat csatolni egymáshoz
- Az elektronikus számviteli iratokat eredeti formájukban kell megőrizni!*

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

SZÁMVITELI BIZONYLATOK DEFINÍCIÓJA

A számviteli bizonylat olyan dokumentum, amely valamely gazdasági esemény számviteli elszámolását támasztja alá.

- **Bizonylatok, amelyek elsősorban nem a számviteli dokumentálás céljára készítették**
 - Szerződések, megállapodások
 - Összesítések, kimutatások, tervezési dokumentumok
 - Teljesítés igazolások
- **Könyvviteli elszámolást közvetlenül alátámasztó bizonylatok**
 - Számlák, nyugták, készletmozgási, pénzkezelési bizonylatok
 - Formai szabályozás
 - Bizonylattípusonként tartalmi szabályok, esetleg szigorú számadók
 - A kiállító köteles megfelelő hitelesítésről gondoskodni
 - Megfelelő az aláírás is de nem kötelező

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

SZÁMVITELI BIZONYLATOK HITELESSÉGE

- **Alaki, tartalmi hitelesség, megbízhatóság**

- Gazdasági eseményt hűen tükrözi

- **Eredet hitelessége**

- Kibocsátótól származás

A kibocsátásra kötelezettnek kell erről gondoskodnia.

A hitelesség biztosítására alkalmazott technika vita tárgya lehet, de a jogalkotó meghatározza, hogy:

- Szabályszerű aláírás vagy legalább fokozott e-aláírás megfelelő, azaz nem vitatható

Tartós adathordozóról letöltött dokumentum [például bankkivonat] számviteli szempontból nem hiteles. Hiteles lehet:

- Papír alapon kézhez véve
- Legalább fokozott e-aláírással és minősített időbélyeggel

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

SZÁMVITELI BIZONYLATOK MEGŐRZÉSE

- A könyvviteli elszámolást közvetlenül vagy közvetetten alátámasztó bizonylatokat meg kell őrizni az elévülési időn belül

- Leltár, főkönyv: 10 évig
- Más bizonylat: 8 évig
- Az adóval kapcsolatos bizonylat: az adó megállapításhoz való jog elévüléséig [önellenőrzés esetén meghaladhatja a 11 évet], de legalább 8 évig

- A megőrzés során biztosítani kell a tartalom sértetlenségét, a megőrzésre kötelezett felelőssége a megfelelő rendszer kialakítása

- Matriális bizonylatok esetén visszakereshető irattárolás
- Immateriális bizonylatok esetén a rendszernek 11 évet meghaladó őrzés esetére is kell rendelkezést tartalmazni és olyan kialakítása kell legyen, ami megfelel az archiválási szabályoknak!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

SZÁMLA, KONTÍROZÁS, MEGŐRZÉS

AZ ELEKTRONIKUS SZÁMLA

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ELEKTRONIKUS SZÁMLA DEFINÍCIÓJA

Az **elektronikus (digitális) számla** az olyan kereskedelmi számla, amelyet elektronikus adatként hoztak létre, és ebben a formában továbbítják.

- **Elektronikus adatsere rendszerben** [EDI (ELECTRONIC DATA INTERCHANGE)] elektronikus adatként előállított számla
 - Előzetes írásbeli megállapodás a Felek között
 - Havi materiális (papír alapú) összesítő készítése
 - Speciális megőrzési szabályok
- **Elektronikus aláírással** készített számla
 - Nem kell a befogadó hozzájárulása [EU szükséges]^o
 - Fokozott biztonságú elektronikus aláírás [kinek az aláírása?] [EU ~minősített]^o
 - Minősített időbélyeg
 - Speciális megőrzési szabályok

^o A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelve 2010.08.11. nemzeti szabályban legkésőbb 2013.01.01-től!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ADÓIGAZGATÁSI ALKALMASSÁG

- Megfelelő számlázó program legyen, amely
 - Kihagyás és ismétlés nélkül sorszámoz
 - Részleteiben:
 - Csoportos adóalanyok számlái, nemszámlái
 - Nem magyar adószámú számlákról
 - Adóalanyok nemszámlái
 - Hibás, hiányos, rongtolt számlákat is rögzíti
 - A számlakibocsátónak a program készítő (jogutód) nevére szóló megfelelőségi nyilatkozatával kell rendelkeznie
- Nem megfelelő program esetén a befogadó lesz a felelős – nem érvényesíthető a számla elszámolhatósága => kibocsátó károkozó lesz. Jogellenes magatartás miatt!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ELEKTRONIKUSAN ALÁÍRT SZÁMLA KIBOCSÁTÁSA

- Kibocsátó adóalany
- Valós gazdasági eseményt ír le a számla
- Rendelkezik elektronikus aláírással a kibocsátó
- Szabályos számlázó programmal készül
- A befogadónak átadható elektronikus számla [EU befogadja]^o
 - *E-mail*: rendelkezik e-mail címmel [off line]
 - *Letölthetőség*: rendelkezik hálózati hozzáféréssel a számla letöltéséhez, és tud róla, hogy le kell tölteni [on line]
 - *Egyedi eszköz*: könyvelt üzenetben a számla [például: mobil]
 - *Adathordozó*: rendelkezik számítógéppel, fizikailag átadni [on „hónalj”]
- *Ha jogszabály írja elő a e-formát, irreleváns a befogadhatóság*
 - *Beszámoló közzétételi díjról kibocsátott számla?*

^o A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelve 2010.08.11. nemzeti szabályban legkésőbb 2013.01.01-től!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ELEKTRONIKUSAN ALÁÍRT SZÁMLA BEFOGADÁSA

- Ellenőrzés
 - Kibocsátó adóalanyisága, számlaképessége
 - Számla adóigazgatási alkalmassága
 - A számla elektronikus aláírásának érvényessége [visszavonási lista!]
 - Az aláíró kapcsolata a kibocsátóval
- Számla utalványozása
 - Utalványozási információk csatolása
- Számla könyvelése
 - Kontírozási információk csatolása
- Számla megőrzése
 - Archiválási szolgáltató
 - Megőrzésre kötelezett
 - Saját őrzés
 - Megbízás alapján más

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

SZÁMLA KIBOCSÁTÁSA MÁS ÁLTAL

- *Teljesítő fél*: akinek számláznia kell vagy kellene
- *Kibocsátó*: Teljesítő fél, Vevő, Más meghatalmazott
- E-számla kibocsátó nem a teljesítő fél
 - Írásbeli megállapodás
 - Sajátos számlázó program, elküldött sorszámkontingens
 - Mint kibocsátó megőrzési kötelezettség
 - Egy másodlatot a teljesítő félnek is őriznie kell
- Felelősség
 - Egyetemes: a kibocsátott számla tartalmi és formai megfelelőségért
 - Kibocsátóé : a másodlat őrzése, e-aláírás érvényessége
 - Teljesítő félé: a saját másodlat őrzése
- Elérhető termékek
 - Kizárólag e-aláírás, kézbesítés , de a számlát nem ő készíti [nem megfelelő]
 - Számlakibocsátás, megőrzés [kié az őrzés felelőssége?]
 - Számlaközpont [nincs szakmai felügyelet, kaució]

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ADATOK CSATOLÁSA

- Csatolandó információk
 - Számla ellenőrzési adatok
 - Utalványozási, kontírozási adatok
- Csatolás fokozott vagy személyazonosságra szóló e-aláírással
 - E-iratok => csatolás okmánya
 - Hagyományos irat => e-irat alakítás => csatolás okmánya
 - E-irat hagyományos másolata => csatolás okmánya
- Az elektronikus számlát, elektronikus formában kell megőrizni, és szükség esetén APEH által közzétett formátumra konvertálva átadni az ellenőrzésnek.
A számla elektronikus formátumú megőrzése nem váltható ki papír alakúvá alakítással!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ELEKTRONIKUS SZÁMLA HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSE

- Képileg értelmezhető, ha szükséges [például .jpg, .pdf]
- Informatikailag feldolgozható és hordozható formátum [például .xml]
- Adóhatóság által ellenőrizhető formátum [NAV, Önkormányzat]
- NAV által fogadható formátum
 - Formátumok: .txt, .csv, .dbf, .xml, print fájl, *.mdb, .xls* APEH közlemény az elektronikus úton kibocsátott számlákra vonatkozó egyes rendelkezések értelmezéséről 2009.10.26 [Nem jogszabály, nem közigazgatási szabályozó eszköz, 2011.12.31. után nem lehet hatályban]
- Nem szabályozott a KONVERTÁLÁS ADÓHATÓSÁGI FORMÁTUMRA
 - Másolat, kivonat készítéseként felfogható-e?
 - Az informatikai megfeleléshez igazolásához szakértelem, vagy auditált program kell!
- Nem szabályozott a PRÓBA SZÁMLÁZÁS
- Megfelelő megoldások
 - A .pdf fájl és abban belső csatolmányként .xml fájl. Nem szabályozott tartalmi eltérés esetén melyik lesz az igazi változat? Platform független formátum!
 - A .xml fájl .xsd formátum leíróval. A képi megjelenítés platform függő!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ELEKTRONIKUS SZÁMLA MEGŐRZÉSI KÖTELEZETTSÉGE

Megőrző

- Archiválási szolgáltató [Akkreditált szolgáltató, kényelmes, költséges]
- Megőrzésre kötelezett, vagy megbízása alapján más nem archiválási szolgáltató
 - Zárt rendszer [Tanúsított rendszer, a tanúsítás költséges tizmilliós nagyságrend]
 - Szabad rendszer, minimális(?) követelmény
 - A betárolt irat aláírásának érvényességét ellenőrizni
 - Az adathordozó, vagy adat formátum elavulása -> más adathordozó, formátum
 - Az aláírás, időbélyeg, kriptográfia elavulása -> fokozott aláírás + időbélyeg
 - *11 éven túli őrzés esetén: érvényesség! lánc, és azon fokozott aláírás + időbélyeg*

Kockázat a megőrzésért [adatok őrzése, rendszerhiba, technológia követés]

- Megőrző: archiválási szolgáltató
- Megőrzésre kötelezett:
 - Saját őrzés
 - Megbízás alapján más, nem archiválási szolgáltató

Az archiválási szolgáltató megőrzése hivatalból garantálja az őrzés szakszerűségét!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

KÖZZÉTÉTELI KÖLTSÉGTÉRÍTÉS SZÁMLÁJA

- Közzétételt az Art. 7. § (2) szerinti képviselő teljesítheti.
A meghatalmazás nem terjed ki a számla befogadására, kezelésére!
- Díjat meg kell fizetni a KIM számlájára – lehetne NAV adófolyószámla is!
- Számlát a közzétevő *meghatalmazottja(?)* kapja!
- Ki ellenőrzi az e-számla és az e-aláírás megfelelését?
- Ki fogja az e-számlát őrizni?
- Hogyan könyvelik?

Kis összeg (3000,- Forint), nem érdemes ezért rendszert létrehozni, egyszerűbb a banki átutalás miatt kiadásként nyilvántartani, de költségként nem elszámolni!

Kis összeg (3000,- Forint), ezért érdemes ezen begyakorolni az e-számla befogadás, archiválás technikáját. Hiba esetén a bírság elenyésző lehet!

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

E-ALÁÍRÁSSAL KAPCSOLATOS STATISZTIKA

Független szakemberek, szervezetek	Tanúsított elektronikus aláírási termékek	
E-aláírással kapcsolatos szolgáltatási szakértő	29	
E-aláírási terméktanúsító szervezet	2	
	Aláírási létrehozó eszközök	14
	Aláírási létrehozó és ellenőrző alkalmazások	13

Elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatások	Minősített	Nem minősített
Elektronikus aláírási hitelesítés (közigazgatásban felhasználhatók száma zárójelben)	3 (3)	4 (4)
Időbélyegzés	4	3
Aláírási-létrehozó eszközön az aláírási-létrehozó adat elhelyezése	3	4
Archiválás	3	---

Közigazgatással kapcsolatos hitelesítési rendek	Ügyfél	Köztisztviselő
Minősített elektronikus aláíráshoz	4	4
Fokozott biztonsági aláíráshoz, aláíró eszköz használataival	4	4
Fokozott biztonsági elektronikus aláíráshoz	3	3
Szerverhez kapcsolódó fokozott biztonsági elektronikus aláíráshoz	3	3

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

ADÓZÁS – SZÁMVITELI STATISZTIKA

Adószakemberek	Számviteli szakemberek	
Regisztrált adótanácsadó	2 260	
Regisztrált (címetes) adószakértő	3 381	
Regisztrált okleveles adószakértő	191	
	Regisztrált mérlegképes könyvelő	59 742
	Kamarai tag könyvvizsgáló	4 700

Igazságügyi szakértők	Személy	Szervezet
Igazságügyi adó- és járulékszakértő	402	49
Igazságügyi jövedékszakértő	5	---
Igazságügyi vámszakértő	14	---
Igazságügyi könyvszakértő	567	64
Igazságügyi informatikai biztonsági szakértő	39	7
Igazságügyi adó- és járulékszakértő és könyvszakértő	319	49
Igazságügyi informatikai biztonsági szakértő és könyvszakértő	1	---
Igazságügyi elektronikus aláírási-szakértő – nincs ilyen szakterület!	---	---

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

DR. KENYERES SÁNDOR

*Regisztrált okleveles adószakértő
 *Igazságügyi adó- és járulékszakértő
 *Elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatási szakértő

sandor@kenyeres.hu

www.kenyeres.hu

© Dr. Kenyeres Sándor, 2011